

Vergaderjaar 1997–1998

25 738

Samenvoeging van de gemeenten Gulpen en Wittem

Nr. 4

VERSLAG

Vastgesteld 15 januari 1998

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit voorstel van wet, heeft de eer van haar bevindingen als volgt verslag uit te brengen. Onder het voorbehoud dat de regering de gestelde vragen en gemaakte opmerkingen tijdig zal hebben beantwoord, acht de commissie de openbare beraadslaging van dit wetsvoorstel voldoende voorbereid.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel tot samenvoeging van de gemeenten Gulpen en Wittem. Zoals bekend verondersteld mag worden menen deze leden dat er alleen op basis van geconstateerde knelpunten overgegaan kan worden tot herindeling van bestaande gemeenten, indien een herindeling of samenvoeging noodzakelijk is ter oplossing van de geconstateerde knelpunten. Op grond van het onderzoek dat beide gemeenten hebben uitgevoerd concluderen de leden van de CDA-fractie met de beide gemeenteraden dat er op dit moment sprake is van een bestuurlijk knelpunt, waarbij de dienstverlening aan de burgers van de betrokken gemeenten in gevaar kan komen. Zowel de ambtelijke organisatie van de huidige gemeenten als de financiële armslag maken de dienstverlening naar de burgers kwetsbaar.

De door de beide gemeenten gewenste en door de staatssecretaris voorgestelde samenvoeging van beide gemeenten tot een nieuwe gemeente Gulpen-Wittem van ruim 15 600 inwoners kan naar de mening van de leden van de CDA-fractie een sterke nieuwe gemeente vormen, waarbij de geconstateerde knelpunten kunnen worden opgelost en de burgers kunnen rekenen op een goede dienstverlening, zonder daarbij de menselijke maat uit het oog te verliezen. Deze leden hebben goede nota genomen van de door de staatssecretaris gehanteerde argumenten dat de nieuwe gemeente op het gebied van de dienstverlening met betrekking tot de algemene bijstandswet, de voorzieningen voor gehandicapten, het welzijnsbeleid, het onderwijsbeleid en de milieuregelgeving zorg kan dragen voor een adequate dienstverlening aan de burgers, waarbij er niet langer sprake is van een (te) kwetsbaar ambtelijk apparaat.

¹ Samenstelling:

Leden: V. A. M. van der Burg (CDA), Te Veldhuis (VVD), Van der Heijden (CDA), De Cloe (PvdA), voorzitter, Janmaat (CD), Van den Berg (SGP), Scheltema-de Nie (D66), ondervoorzitter, Apostolou (PvdA), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Zijlstra (PvdA), Van der Hoeven (CDA), Van Heemst (PvdA), Remkes (VVD), Gabor (CDA), Koekkoek (CDA), Nijpels-Hezemans (Groep Nijpels), Oedayraj Singh Varma (GroenLinks), Hoekema (D66), H. G. J. Kamp (VVD), Essers (VVD), Dittrich (D66), De Graaf (D66), Cornielje (VVD), Rouvoet (RPF), Rehwinkel (PvdA).
Plv. leden: Dankers (CDA), Van Hoof (VVD), Bijleveld-Schouten (CDA), Liemburg (PvdA), Poppe (SP), Schutte (GPV), Jeekel (D66), Duivesteijn (PvdA), Noorman-den Uyl (PvdA), Feenstra (PvdA), Verhagen (CDA), M. M. van der Burg (PvdA), Van der Stoel (VVD), Mateman (CDA), Mulder-Van Dam (CDA), Van Wingerden (AOV), Rabbae (GroenLinks), Van Bortel (D66), Korthals (VVD), Luchtenveld (VVD), Assen (CDA), Bakker (D66), Klein Molekamp (VVD), Leerkes (U55+), Van Oven (PvdA).

Tegelijkertijd menen de leden van de CDA-fractie dat de nieuwe gemeente vanwege de maatschappelijke aard en economische ontwikkeling een hechte eenheid kan gaan vormen. Deze leden zien echter gelet op het beperkt takenpakket van deze gemeenten, gelet op het gegeven dat er in deze gemeenten nauwelijks meer woningbouw mag plaats vinden en gelet op het belang van het karakter en de cultuur van de betrokken gemeenten geen aanleiding om terughoudend te zijn ten aanzien van de toekomstige bestuurlijke inrichting. De leden van de CDA-fractie bespeuren in de memorie van toelichting bij de staatssecretaris enige terughoudendheid ten aanzien van de toekomstige ontwikkeling. Zowel de zinsnede dat een verdere schaalvergroting momenteel niet noodzakelijk is, als de opmerking dat een samenvoeging van Gulpen en Wittem een lastig element kan zijn als de zelfstandigheid van Vaals ter discussie komt, laat naar de mening van de leden van de CDA-fractie teveel onzekerheid bestaan over de toekomstige bestuurlijke inrichting. Deze leden menen dat de nieuw te vormen gemeente Gulpen-Wittem voortvarend aan de integratie en de vorming van een gemeente moet kunnen werken, zonder daarbij in het achterhoofd te moeten houden dat er wellicht op korte termijn een nieuwe herindeling aan zit te komen.

De leden van de CDA-fractie menen daarnaast dat een gemeente van ruim 15 600 inwoners voldoende sterk is om de lokale taken en de dienstverlening aan de burgers adequaat te kunnen behartigen en zien derhalve ook vanuit dat oogpunt geen enkele reden om niet reeds nu volmondig achter de nieuwe gemeente te kunnen gaan staan. Zij zouden van de staatssecretaris een zelfde keuze op prijs stellen.

De leden van de CDA-fractie zouden tenslotte op een tweetal punten een nadere reactie van de staatssecretaris wensen te verkrijgen. Dat betreft allereerst de financiële levensvatbaarheid van de nieuwe gemeente. Uit de memorie van toelichting blijkt dat er met betrekking tot de financiële armslag van beide gemeenten sprake is van enige zorg. Tegelijkertijd zullen de financiële middelen van de nieuwe gemeente minder zijn dan de som van de huidige algemene uitkering aan de afzonderlijke gemeenten. Weliswaar zal naar verwachting de helft van de achteruitgang kunnen worden gecompenseerd, maar dat laat onverlet dat er desalniettemin sprake zal zijn van een financiële achteruitgang. Kan de staatssecretaris gelet op de geconstateerde beperkte financiële armslag nader onderbouwen, waarom er naar haar mening geen reden tot zorg is over de financiële levensvatbaarheid van de nieuwe gemeente. Voorts zouden de leden van de CDA-fractie nog een nadere reactie willen verkrijgen met betrekking tot de toekomstige onderwijsvoorzieningen in de nieuwe gemeente Gulpen-Wittem. Kan de staatssecretaris een indicatie geven met betrekking tot de consequenties voor de bestaande onderwijsvoorzieningen in relatie tot de herindeling.

De leden van de fractie van D66 hebben met instemming kennis genomen van het voorliggende wetsvoorstel. Zij constateren dat de staatssecretaris zorgvuldig te werk gegaan is bij de voorbereiding van dit wetsvoorstel waarbij zij nauwgezet het initiatief tot vrijwillige samenvoeging ook in zijn effecten heeft getoetst en het positieve oordeel van de provincie heeft verdisconteerd.

De memorie van toelichting maakt duidelijk dat de relatie tussen de gemeenten Gulpen en Wittem enerzijds en Vaals anderzijds aan de orde geweest is. Uit de memorie van toelichting blijkt echter niet duidelijk of de gemeente Vaals ook zelf van mening is dat een samenvoeging van Gulpen en Wittem waarbij de eigen gemeente (Vaals) niet aan de orde is, nu de beste oplossing is. Vaals lijkt wat «weggedrukt» te worden tussen de nieuwe gemeente Gulpen-Wittem, Duitsland en België. Hoe reëel is met andere woorden de optie dat op korte termijn naar andermaal een

samenvoeging gekeken moet worden, namelijk Gulpen-Wittem met Vaals? Is die optie thans ook al aan de orde geweest? Verwacht de staatssecretaris dat de gemeente Vaals zelfstandig kan blijven bestaan? Verwacht de staatssecretaris dat de schaal van Gulpen-Wittem, die zij «niet zo groot» noemt, voldoende is om voor 25 jaar een zelfstandige gemeente te blijven? Hoe ziet zij de eventuele verdere herindeling in het Heuvelland van Zuid-Limburg verlopen? Welke voornemens heeft de provincie terzake en in welk stadium verkeren deze?

De leden van de fractie van D66 zijn verheugd met het brede draagvlak onder de bevolking voor deze samenvoeging. Zij willen graag weten of er ook kwantitatief materiaal bestaat over de mening van de bevolking in deze. Zijn er peilingen of referenda geweest?

Voor wat betreft de financiële gevolgen van de samenvoeging vragen de leden van de fractie van D66 of er een verschil is tussen de negatieve herverdeeffecten in de situatie dat de twee gemeenten apart zouden blijven voortbestaan en de situatie dat zij worden samengevoegd. Zal verdere efficiency-winst deze effecten kunnen compenseren?

Tenslotte vragen de leden van de fractie van D66 wanneer de datum bepaald wordt waarop de gemeenteraadsverkiezing in de nieuwe gemeente plaats zal vinden.

De voorzitter van de commissie,
De Cloe

De griffier van de commissie,
Coenen